

AINEKAART

Ainevaldkond: Sotsiaalsained

Õppeaine: ajalugu

Klass: kultuurilugu 10. klass

Õpetaja: Jaan Nõmmik

Ainetüüp: valikaine gümnaasiumis

Õppekirjandus:

Jaak Kangilaski (2003), Kunsti-kultuuri ajalugu. Ürgajast gootikani. Tallinn. Kunst.

Peter Burke ((2011), Mis on kultuuriajalugu? Tallinn. Tallinna Ülikooli Kirjastus.

Peter Englund (2005), Mineviku maastikud: ajaloolised esseed. Tallinn. Olion.

Egon Friedell (2010), Vanaaja kultuurilugu: eelkristliku ajastu vaimu elu ja legend. II.

Kreeka kultuurilugu. Tallinn. Eesti Keele Sihtasutus.

Vajalikud õppevahendid:

Õpik, arvuti, projector

Õppesisu:

Sissejuhatus kultuurilukku

Mis on kultuur? Kultuuri jaotamise võimalused.

Ajaloo perioodid. Ajalugu ja ajalooallikad. Muuseum, arhiiv, galerii.

Tuntumad galeriid.

Mis on kunst? Kunsti tekkimine. Kunsti liigid. Massikultuur.

2. Muinasaeg

Inimese arenguastmed. Muinasaja üldiseloomustus.

Kiviaja inimese tegevusalad, tööriistad, põlluharimise algus, loomade kodustamine, käsitöö areng, metallide kasutusele võtmine, muutused ühiskonnas. Eesti muinasaja üldiseloomustus, Pulli, Kunda Lammasmägi.

Megaliitehitused. Koopamaalid ja kaljujoonised. Geoglüüfid.

Kujud. Maskid. Kaunistamine ja tätoveerimine. Initsiatsioon.

Kombed ja tavad.

Pillid ja muusika (rahvamuusika).

3. Vanad Idamaad

Vanaaja sisu ja üldiseloomustus: ajalised piirid, looduslikud olud.

Vana-Egiptus, Egiptuse riigikorraldus. Thutmosis III, Ramses II, Tutanhamon; eluolu, religioon, kultuurisaavutused.

Mesopotaamia, sumerite linnriigid, leiutised (ratas, potikeder), Hammurabi seadused, eluolu, religioon, kultuurisaavutused.

Iisraeli ja Juuda riik, ainujumala usk, Vana Testament.

Foiniiklased, hetiidid. Kirja ja raua kasutuselevõtt.

4. Vana-Kreeka

Vanim kõrgkultuur Euroopas. Kreeka loodus ja rahvastik, Kreet ja Mückeene kultuur. Kreeka linnriigid. Ühiskonnakorraldus ja kasvatus Ateenas ning Spartas. Vana-Kreeka kultuur ja eluolu, kultuur ja religioon Hellase maailma ühendajana, olümpiamängud, religioon ja mütoloogia, Homerose kangelaseepika, ajalookirjutus, Herodotos, teater, kunst, arhitektuur (Ateena akropol), skulptuur, vaasimaal, hellenite igapäevaelu, hellenistlik kultuur,

Vana-Kreeka kultuuri tähtsus.

5. Vana-Rooma

Rooma riigi tekkimine, looduslikud olud, Rooma linna tekkimine, kuningad, vabariigi algus, Rooma vabariik, ühiskondlik korraldus, Rooma võimu laienemine Vahemere maades. Hannibal, kodusõjad Roomas. Caesar, vabariigi lõpp.

Rooma keisririik, ühiskondlik korraldus. Augustus, Rooma impeerium ja selle lõhenemine.

Vana-Rooma kultuur, rahvas ja eluolu, Rooma kui impeeriumi keskus ja antiikaja suurlinn, kunst ja arhitektuur, avalikud mängud, Rooma õigus.

Ladina keel .Ladina väljendid.

6. Maailma usundid. Ristiusk.

Palestiina ja judaism. Maailma usundid. Piibel.

Jeesus Kristus. Ristiusu levik. Kirikuisad.

Õpitulemused:

Teema „Muinasaeg” läbimise järel õpilane:

- 1) kirjeldab muinasaja inimese eluviisi ja tegevusalasid;
- 2) näitab kaardil kultuuriajaloolis kohti ja oskab neid iseloomustada. Tunneb kaarti.
- 3) teab, missuguseid muudatusi ühiskonnaelus tõi kaasa metallide kasutusele võtmine;
- 4) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid: kiviaeg, tootem, Nazca, Ayers rock, mound, tätoveerimine, stiil, menhiir jne.
- 5) oskab iseloomustada erinevad muinasaja kunstinähtusi
- 6) teab, et Eesti esimesed asustusalad olid Pulli ja Kunda.
- 7) on üle korranud 6. klassi muinasaja mõisted, rooma numbrid.

Teema „Vanad Idamaad” läbimise järel õpilane:

- 1) selgitab, miks, kus ja millal tekkisid vanaaja kõrgkultuurid, näitab kaardil Egiptust ja Mesopotaamiat;
- 2) selgitab, milline oli vanaaja riiklik korraldus, kirjeldab vanaaja elulaadi ja religiooni Egiptuse ning Mesopotaamia näitel;
- 3) tunneb vanaaja kultuuri- ja teadussaavutusi: meditsiin, matemaatika, astronoomia, kirjandus, kujutatav kunst, Egiptuse püramiidid, Babülioni rippaiad; teab, et esimesed kirjasüsteemid olid kiilkiri ja hieroglüüfkiri;
- 4) teab, et Iisraelis tekkis monoteistlik religioon, selgitab, mis on Vana Testament;
- 5) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid *tsivilisatsioon, linnriik, vaarao, muumia, sfinks, tempel, püramiid, preester*;
- 6) teab, kes olid järgmised isikuid ja iseloomustab nende tegevust: Thutmosis III, Ramses II, Tutankhamon, Hammurapi, Mooses, Taavet.

Teema „Vana-Kreeka” läbimise järel õpilane:

- 1) näitab kaardil Kreetat, Kreekat, Balkani poolsaart, Ateenat, Spartat, riigi laienemist hellenismi perioodil;
- 2) teab, et Vana-Kreeka tsivilisatsioon sai alguse Kreeta-Mükeene kultuurist;
- 3) tunneb Vana-Kreeka ühiskonnakorraldust Ateena ja Sparta näitel ning võrdleb neid kirjelduse põhjal;
- 4) kirjeldab Vana-Kreeka kultuuri ja eluolu iseloomulikke jooni järgmistes valdkondades: kirjandus, teater, religioon, kunst, sport;
- 5) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid *polis, rahvakoosolek, akropol, agoraa, türann, aristokraatia, demokraatia, kodanik, ori, eepos, olümpiamängud, teater, tragöödia, komöödia, skulptuur, Trooja sõda, hellenid, tähestik*;
- 6) teab, kes olid Zeus, Herakles, Homeros, Herodotos, Perikles, Aleksander Suur.

Teema „Vana-Rooma” läbimise järel õpilane:

- 1) näitab kaardil Apenniini poolsaart, Vahemerd, Kartaagot, Roomat, Konstantinoopolit, Ida-Roomat ja Lääne-Roomat;
- 2) teab Rooma riigi tekkelugu ning näitab kaardil Rooma riigi territooriumi ja selle laienemist;
- 3) selgitab Rooma riigikorda eri aegadel;
- 4) iseloomustab eluolu ja kultuuri Rooma riigis;
- 5) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid *vabariik, foorum, kapitoorium, Colosseum, patriits, plebei, konsul, senat, rahvatribuun, orjandus, amfiteater, gladiaator, leegion, kodusõda, kristlus, piibel, Rooma õigus, provints, Ida-Rooma, Lääne-Rooma, Kartaago, Konstantinoopol, ladina keel*;

6) teab, kes olid järgmised isikuid ja iseloomustab nende tegevust: Romulus, Hannibal, Caesar, Augustus.

Teema läbimise järel oskab õpilane:

- 1) iseloomustada erinevaid usundeid, tunneb põhimõisteid
- 2) teab, kus need usundid on levinud
- 3) tunneb piltidel tähtsamaid pühamuid ja usu tunnuseid, riste, on tutvunud 10 käsuga.
- 4) teab mõningaid Piiblis mainitud isikuid, on tutvunud Piibliga.
- 5) teab, kes oli Jeesus Kristus, kirikuisad, jüngrid, apostlid.

Hindamise kirjeldus:

- suuline ning kirjalik küsitlus,
- töö kaartide, dokumentide, allikmaterjali ja piltidega,
- referaadi ja uurimistöo koostamine,
- loovtööd ning arutluse kirjutamine.
- Allikaanalüüsi puhul hinnatakse allikast olulise info leidmist, selle tõlgendamist ja võrdlemist, katkendi põhjal vastamist, kommenteerimist ning usaldusväarsuse üle otsustamist.
- Oluliste üksikfaktide tundmine, eriti aga tähtsamate ajaloosündmuste ja -nähtuste analüüsi nõudvaid ülesandeid.
- Arutluse puhul hinnatakse vastavust teemale, ajastu- ja teemakohaste faktide teadmist, analüüsi, võrdlemise, seoste loomise ja järelduste tegemise oskust ning isikliku suhtumise väljendamist põhjendatud hinnangute kaudu.

Kokkuvõtva hinde kujunemine:

Kokkuvõttev kursusehinne kujuneb tunnikontrollide, kontrolltööde, arutluste jt suuliste ning kirjalike tööde kokkuvõttena.